

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

SIMONA URBÁNKOVÁ
III. ROČNÍK – PREZENČNÍ STUDIUM

OBOR: VYCHOVATELSTVÍ

**NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ A JEJICH PŘÍNOS
V PREVENCI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ**
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

OLMOUC 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 10. 6. 2011

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Pavle Vyhnákové, Ph.D. za její podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytovala při jejím zpracování.

Děkuji pracovním a uživatelům Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Miriklo, se sídlem v Olomouci, za spolupráci při výzkumném šetření.

OBSAH

Úvod.....	6
1 Nízkoprahová zařízení.....	8
1.1 Historie nízkoprahových zařízení.....	8
1.2 Poslání nízkoprahových zařízení.....	9
1.3 Vymezení souvisejících pojmů.....	10
1.4 Zaměření nízkoprahových zařízení.....	12
1.5 Cíl nízkoprahových zařízení.....	13
2 Sociálně patologické jevy.....	15
2.1 Příčiny vzniku sociálně patologických jevů.....	15
2.2 Vybrané sociálně patologické jevy a jejich dopad na děti a mládež.....	16
2.2.1 Alkoholismus, drogové a jiné závislosti u dětí a mládeže.....	16
2.2.2 Prostituce a účast na pornoprodukcí.....	17
2.2.3 Extremismus (politický a náboženský).....	17
2.2.4 Kriminalita mládeže.....	18
2.2.5 Děti a mladiství jako oběti trestné činnosti.....	18
2.3 Prevence.....	19
2.3.1 Vymezení souvisejících pojmů.....	19
2.3.2 Druhy sociální prevence podle adresátů.....	20
2.3.3 Pracovníci v oblasti sociální prevence.....	20
3 Popis konkrétního nízkoprahového zařízení.....	22
3.1 Poslání nízkoprahového zařízení Miriklo.....	22
3.2 Cílová skupina nízkoprahového zařízení Miriklo.....	22
3.3 Zásady poskytování služby nízkoprahového zařízení Miriklo.....	23
3.4 Důvody pro odmítnutí poskytování služby.....	23

4 Výzkumná šetření v nízkoprahovém zařízení Miriklo	24
4.1 Charakteristika výzkumného problému.....	24
4.2 Cíle výzkumu.....	24
4.3 Popis metod zkoumání	24
4.4 Analýza získaných dat	25
4.4.1 Dotazník.....	25
4.4.2 Strukturovaný rozhovor	39
4.5 Shrnutí výzkumných dat.....	39
Závěr.....	40
Seznam literatury a dalších pramenů	42
Seznam příloh	44
Přílohy	45
Anotace.....	50

ÚVOD

Sociálně patologické jevy (též označované jako sociálně negativní jevy, sociální deviace), jsou jedním z nejvýznamnějších problémů současného společenského vývoje. Je to problém, který se stále dynamicky vyvíjí, proto se stále častěji problematika sociálně patologických jevů stává středem pozornosti zejména státních institucí, které jsou jedním z významných nositelů i garantů společenského vývoje, jejichž povinností je citlivě reagovat na výrazné společenské změny.¹

V každé společnosti se především dospívající mládež snaží něčím odlišit, seberealizovat a hledat své vlastní „já“. Osvojují si pravidla chování, názory, postoje, hodnoty s cílem stát se plnohodnotnými členy společnosti. Bohužel, během socializace se setkávají i s rizikovým chováním. To na ně může mít negativní dopad. Jedinci přijmou toto negativní chování právě proto, aby nějakým způsobem nevybočovali z řady, ale začlenili se mezi ty, kteří se chovají odchylně od jiných členů společnosti.

Řada dětí a dospívajících jedinců se může chovat odchylně z mnoha důvodů. Nemusí to být jen působení party, ale mohou na to mít vliv špatné rodinné poměry, vzory v rodině, vrozené dispozice nebo naopak snaha odlišit se od fádnoty běžného života, touha po dobrodružství, experimentu, apod. Řada mladých lidí si však neuvědomí, že v mnoha případech je cesta „ zpět“ velmi těžká. Děti a mládež mají totiž v mnoha případech velmi brzy zkušenost s alkoholickými nebo tabákovými výrobky, v tom horším případě, i s drogami (marihuanou).

Velmi důležité je pro děti a mládež využití jejich volného času, naučit je rozumně s ním nakládat. Pokud se dětem a mládeži nabídne smysluplné využití volnočasových aktivit, podaří se je uchránit před patologickými jevy společnosti. Nutné je však jim nabídnout zajímavé aktivity, které by je naplňovaly.

¹MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 2.

V současné době se sociální služby každého města snaží v co největší míře poskytnout dětem a mládeži podporu při jejich rozvoji a to formou vzdělávacích a volnočasových aktivit a tím předcházet společensky nežádoucím jevům. Nenabízí jen prostor pro aktivní trávení volného času, ale i pomoc při zvládnutí jejich každodenních situací. Taková zařízení nesou název „ nízkoprahová“ – nebát se vstoupit, neodrazující od vstupu. Výhodou takových zařízení je, že služby nejsou zpoplatněny.

Pro bakalářskou práci jsem si zvolila problematiku nízkoprahových zařízení a jejich přínos v oblasti patologických jevů společnosti. Domnívám se, že i když je tento problém v současnosti společností řešen, mnoho z nás stále děti, které potřebují pomoc nízkoprahových zařízení, odsuzuje. A to i přesto, že neznají příčinu jejich patologického chování a nesnaží se jim nijak pomoci jim ukázat tu správnou cestu životem.

Cílem mé práce tedy je poukázat na to, že příčinou deviantního chování u dětí a mládeže může být řada negativních faktorů, které mohou u rizikové mládeže vyvolat jejich patologické chování. Dále je mým cílem výzkumnou cestou ukázat důležitost a prospěšnost nízkoprahových zařízení, které se snaží této rizikové skupině pomoci překonat jejich problém či situaci.

Bakalářská práce je členěna následovně:

V teoretické části jsem se zaměřila na charakteristiku nízkoprahových zařízení a na související pojmy, které s danou problematikou souvisí. Dále jsem popsala sociálně patologické jevy a specifikovala jsem s nimi související pojmy. V poslední kapitole teoretické části jsem charakterizovala konkrétní nízkoprahové zařízení, které jsem si vybrala pro výzkumná šetření.

V praktické části jsem se zaměřila na zkoumaný problém, tedy na nízkoprahová zařízení a jejich přínos v prevenci sociálně patologických jevů, který jsem zkoumala pomocí dotazníku pro uživatele nízkoprahového zařízení a pomocí strukturovaných rozhovorů, které byly určeny pro pracovníce tohoto zařízení.

1 NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik související se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Sociální služba může být poskytována osobám anonymně. Nízkoprahová služba poskytuje tyto základní činnosti:

- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.²

1.1 Historie nízkoprahových zařízení

Nízkoprahová zařízení jsou formou sociálních služeb, které u nás vznikaly v devadesátých letech minulého století jako soubor sociálních služeb určených dětem a mladým lidem, kteří žili v prostředí zasaženém sociálně nežádoucími jevy (drogy, rasismus) a byli jimi přímo ohroženi. Nízkoprahová zařízení vznikaly z důvodu, aby vytvářely podmínky pro navazování kontaktu, poskytovaly informace, odbornou pomoc a podporu a sociální začlenění a pozitivní změny v životním způsobu cílové skupiny.³ Cílovou skupinou byly stanoveny ty děti a mládež, kteří mají tendenci inklinovat k patologickému chování, ti, kteří jsou emočně nestabilní, kteří ještě nemají vytvořenou pevnou hierarchii hodnot a na základě informací zvnějšku si ji prostřednictvím vlastní interpretace teprve ucelují – tedy dospívající.⁴ Proto začala vznikat nízkoprahová zařízení, i když u nás v dávné minulosti již podobná sociální služba působila a to pod pojmem „streetwork“, což v překladu znamená „práce na ulici“.⁵

²Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

³TRUHLÁŘOVÁ, Z., SMUTEK, M. *Riziková mládež v současné společnosti*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, s. 210.

⁴TRUHLÁŘOVÁ, Z., SMUTEK, M., *Riziková mládež v současné společnosti*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, s. 83.

⁵BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 7.

Streetwork představoval součást tzv. kontaktní práce, kterou tvořil komplex nízkoprahově orientovaných služeb, jež do České republiky začaly pronikat až v 90. letech 20. století, kdy se naše republika nacházela ve složité situaci, zapříčiněné dlouhodobým totalitním režimem. V porevoluční společnosti v roce 1989 došlo ke změně nejen socioekonomických podmínek, nýbrž i celého hodnotového systému. Část společnosti se v nové situaci neuměla nebo nechtěla orientovat a reagovala na jevy, jimž nerozuměla, neadekvátně, často na úkor jiných lidí. Sociální problémy a sociálně patologické jevy narůstaly, avšak chyběl dostatek erudovaných sociálních pracovníků, kteří by byli schopni a ochotni pracovat novými metodami založenými zejména na terénní sociálně-výchovné a socioterapeutické práci se skupinou i jednotlivcem s důrazem na preventivní aktivity. Vznik tohoto sociálně patologického chování výrazně ovlivňuje rodina. A proto se prioritou preventivních aktivit státu v 90. letech stalo především působení na rodinu, děti a mládež. V této oblasti došlo v sociální práci na počátku 90. let k zásadní systémové změně, která ve snaze zapojit děti a mládež z rizikového prostředí ulice do akceptovatelných aktivit přenesla těžiště sociální práce do terénu – na ulici.

Streetwork, aktivní vyhledávací, doprovodná a mobilní sociální práce, jež zahrnuje nízkoprahovou nabídku sociální pomoci, byl určen nositelům sociálně patologických jevů. Tedy pro klienty, kteří se spontánně scházeli a trávili svůj volný čas např. na ulici, v opuštěných domech, ve sklepech, se v České republice zprvu rozvíjel jak na úrovni státní, tak i nestátní. Dnes se spíše etabluje v nestátních organizacích a to například v nízkoprahových zařízeních, které mají v dnešní době své nezastupitelné místo v oblasti rozvoje dětí a mládeže. Služba totiž fungovala a funguje stacionární formou od pondělí do pátku, kdy klienti dochází do nízkoprahového zařízení trávit svůj volný čas a to bezúplatně a anonymně.⁶

1.2 Poslání nízkoprahových zařízení

Nízkoprahová zařízení mají především sociální poslání a jsou určena neorganizovaným dětem a mládeži (klientům), kteří se nacházejí v obtížné životní situaci (narušené rodinné či vrstevnické vztahy, nízká sociální a životní úroveň, problémy ve škole či v zaměstnání, zdravotní handicap), jsou ohroženi sociálně patologickými jevy či mají vyhraněný životní styl neakceptovatelný většinou

⁶BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 7 – 14.

společností, jedná se například o ideologické skupiny či gangy.⁷ V následující kapitole si vymezíme základní pojmy, které souvisí s touto problematikou.

1.3 Vymezení souvisejících pojmů

Mládež je sociálně demografická skupina obyvatelstva ve věku od 15 do 30 let s charakteristickými znaky a vlastnostmi, specifickými zájmy a požadavky, hodnotovými orientacemi apod., které se odlišují od ostatních věkových skupin. Není při tom homogenní skupina, její postoje, zájmy a požadavky závisí především od příslušnosti mladých lidí k sociální skupině. V tomto období se mladí lidé začleňují do světa práce, osvojují si společenské normy a požadavky, formují si své názory, případně si zakládají rodinu.⁸

Riziková mládež je mládež, která je ohrožena různými faktory, které mají vliv na její život. Soudobá medicína a psychiatrie hovoří o tzv. syndromu rizikového chování v dospívání, který může vést i k trvalým zdravotním následkům. Mezi projevy tohoto syndromu byly zařazeny tyto skupiny: osoby užívající návykové látky, osoby zahajující svůj sexuální život v nezletilém věku nebo osoby se zvýšenou agresivitou, s touhou po sebepoškozování a sebevraždností či se zvýšenou mírou delikventního a kriminálního chování.⁹

Vrstevnické skupiny se díky své dynamice stávají unikátním a nezastupitelným výchovným činitelem. Vrstevnické skupiny jsou charakteristické především tím, že jsou: dobrovolné, bez přímé kontroly dospělých (především rodičů), kontrolované především vrstevníky, orientované většinou na volnočasové aktivity.¹⁰

Volný čas můžeme definovat jako časový prostor, který člověku umožňuje svobodnou volbu činností, čas, se kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Je to doba, která zůstane z 24 hodin dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, studiu či uspokojování vlastních

⁷HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*, Praha: Portál, 2008, s. 150.

⁸MLÁDEŽ, cs.wikipedia.org [online]. [cit. 2010-12-22].

⁹SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, Praha: Grada, 2010, s. 48.

¹⁰SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*, Praha: Grada, 2010, s. 20 – 21.

fyzických potřeb včetně spánku. Od volného času dospělých se volný čas dětí a mládeže liší rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti a nezbytností pedagogického ovlivňování.¹¹

Deviantní chování zahrnuje dle Roberta K. Mertona deviantní způsoby života, které jsou způsobeny tím, že zájmy jednotlivce se neshodují se zájmy společnosti. Příčina je dle jeho názoru ve společenské struktuře, která neumožňuje všem lidem, aby dosahovali společensky stanovených cílů.¹²

Rizikové faktory, které umožňují vznik, existenci a rozšiřování sociálně patologických jevů ve společnosti, konkrétně pak mezi mládeží, obsahují: negativní jevy v rodině, ve škole, nevhodný způsob využívání volného času mládeže, problémy spojené se zaměstnáním mládeže, závadové jevy ve společnosti a nedostatečnou ochranu mládeže před takovými jevy, před kriminální nákazou, nedostatečně trestně právní ochranu mládeže, neúčinnou mravní, etickou a právní výchovu, malou účinnost uplatňovaných sankčních a preventivních opatření.¹³

Sociálně patologické jevy jsou nejzávažnější poruchy v chování mládeže, projevující se především jako narušení sociálních, ale též trestně právních norem. Jsou to poruchy vyznačující se určitou hromadností výskytu, stabilitou a rozšířeností při stejných sociálních podmínkách. Jednak takové, které jsou nepochybně závadné, ale samy o sobě nejsou trestné, např. útěky z domova, alkoholismus, nealkoholová toxikomanie, chorobné hráčství, prostituce, účast na činnosti extrémistických skupin, závadových part a problémových sekt, projevy vandalství, jednak i takové, které naplňují skutkovou podstatu trestných činů, tj. kriminální jednání, včetně dětské delikvence, na kterou pro nízký věk pachatelů nelze reagovat prostředky trestního práva.¹⁴

¹¹HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*, Praha: Portál, 2008, s. 66.

¹²KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*, Praha: Grada, 2010, s. 48.

¹³MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 5.

¹⁴MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 2.

Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci rodiny, životní návyky a způsoby života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.¹⁵

Sociální poradenství zahrnuje základní a odborné sociální poradenství. Základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb, poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajistit. Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí. Zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Součástí odborného poradenství je i půjčování kompenzačních pomůcek.¹⁶

1.4 Zaměření nízkoprahových zařízení

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují tyto čtyři základní formy služeb:

1. Volný vstup a pobyt v zařízení podle osobních potřeb klienta – může přijít a trávit v zařízení svůj volný čas, vykonávat osobní činnosti jako je psaní domácích úkolů, příprava do školy, dále si může číst knihy, časopisy.

2. Volnočasové aktivity mají pro svůj účel v nízkoprahovém zařízení zajištěno základní vybavení, asistenci klientům při plnění jejich svépomocných aktivit, základní technické vybavení pro trávení volného času, kterými jsou například: společenské hry, výtvarné potřeby, knihovnu, papír, tužky. Dále zařízení poskytuje podmínky pro realizaci vlastních aktivit klientů, hlavně prostor, čas a technické zázemí, odbornou pomoc, především však aktivizují klienty a podněcují je ke

¹⁵Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

svépomocným činnostem. Jsou nabízeny i výjezdové akce, jako například letní tábory pro děti a mládež.¹⁷

3. Sociální služby nabízí sociální službu, která je založena na kontaktní práci s klienty (navázání kontaktu, zjištění individuálních potřeb), situační intervenci (pracovník je schopen během služby reagovat na vzniklé problémy a je schopen poskytnout pomoc při řešení běžných problémů), dále nabízí základní poradenství, zprostředkování pomoci a řešení, dále může zařízení například poskytovat skupinovou sociální práci zaměřenou na rozvoj sociálních dovedností, krizovou intervenci a terapeutické služby. Zařízení je propojeno s činností terénního sociálního pracovníka, využívá jeho kontaktní práci při získávání klientů a poskytuje mu zázemí pro jeho činnost.

4. Aktivity a činnosti zaměřené na prevenci – Pořádají se programy se zaměřením na snížení rizik sociálně patologických jevů – šikana, agresivita, užívání alkoholických nápojů a uskutečňují se například kurzy směřující k předcházení sociálně patologických jevů.¹⁸

1.5 Cíl nízkoprahových zařízení

Cílem nízkoprahového zařízení je zlepšení kvality života dětí a mládeže předcházením či snížením sociálních rizik vyplývajících z jejich způsobu života. Nízkoprahové zařízení jim má umožnit lépe se orientovat v sociálním prostředí a napomáhat jim při vytváření podmínek pro řešení nepříznivých sociálních situací. Každé nízkoprahové zařízení si vytváří program a rozsah činnosti podle svých podmínek. Služba v zařízení je poskytována na základě „nízkoprahovosti“, což znamená maximální přístupnost a odstranění sociálních, psychických či jiných bariér. Účast na činnosti je bezplatná, klient se nemusí registrovat a nijak přihlašovat a může zůstat v anonymitě, může kdykoli přijít nebo odejít podle svého uvážení. Jedná se o zmíněnou nabídku spontánních aktivit. Základním prostředkem pro oslovení a získání klientů je atraktivní nabídka možností trávení volného času, touto cestou je

¹⁷HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*, Praha: Portál, 2008, s. 150 – 152.

¹⁸HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*, Praha: Portál, 2008, s. 150 – 152.

vytvářen prostor pro přirozené navázání kontaktu s cílovou skupinou a následné poskytování sociálních služeb.¹⁹

Činnosti v rámci nízkoprahově pojímané práce (a zejména streetworku) mají směřovat k rozšíření životních příležitostí klientů, k zprostředkování řešení problémů a ke zmírnění nebezpečí, hrozící jim z vyhrocení různých společenských konfliktů. Hlavní funkce nízkoprahově orientovaných sociálních služeb můžeme spatřovat ve dvou souběžných a navzájem se prolínajících liniích. První je spojena s přiměřeným úsilím o změnu nevhodného (deviantního) chování či zmírnění následků sociálně patologického jednání. A druhá usiluje o změnu definice tohoto chování, ale také o změnu postojů sociálního okolí k atypickému chování těch, kteří jsou označováni jako narušitelé pořádku, primitivové, chuligáni, extremisté.²⁰

¹⁹HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*, Praha: Portál, 2008, 150 – 152.

²⁰JEDLIČKA, R aj. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*, Praha: Themis, 2004, s. 382.

2 SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY

Sociálně patologické jevy se v posledních letech staly jedním z nejvýznamnějších problémů současného společenského vývoje. Pod pojmem sociálně patologické jevy byly definovány nejzávažnější poruchy v chování mládeže, ale i dospělých, projevující se především jako narušení sociálních, ale též trestně právních norem. Jsou to poruchy, které se vyznačují určitou hromadností výskytu, stabilitou a rozšířeností při stejných sociálních podmínkách.²¹

2.1 Příčiny vzniku sociálně patologických jevů

V posledních letech dochází k nebyvalému rozšíření sociálně patologických jevů mezi mládeží. Jako příčiny jsou uváděny především některé nové negativní jevy v rodině: výrazně snížený dohled nad dětmi, způsobený především přezaměstnaností rodičů, zvýšení finančních možností v některých rodinách, vedoucí až ke vzniku tzv. „zlaté mládeže“, jejichž největší starostí je utrácet peníze rodičů či naopak, snížení životní úrovně v některých dalších rodinách.

Poruchy chování jsou v určitém věku součástí sociálního zrání a do polohy sociálně patologického jevu se dostávají, až když přesáhnou určitou mez a stanou se poruchou sociálních vztahů, socializace jedinců a pokud se tyto poruchy sociálních vztahů projeví u většího počtu jedinců při relativně stejných sociálních podmínkách.²²

Mezi hlavní rizikové faktory, které umožňují vznik, existenci a rozšiřování sociálně patologických jevů ve společnosti, konkrétně mezi mládeží, řadíme negativní jevy. K dalším příčinám můžeme přiřadit: psychické zvláštnosti podmíněné věkem, projevy generačních protestů odmítání autorit, individuální zvláštnosti, podmíněné geneticky, chorobou nebo duševní poruchou, poruchy socializace jako výsledek závadového blízkého sociálního prostředí včetně závadového skupinového působení.²³

Na vytváření hodnotového systému i na jeho uplatnění v životě jedince, na názory jedince a na vytváření jeho postojů má bezpochybně největší vliv rodina. Rodina je

²¹MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 2.

²²MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 5 – 6.

²³MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 5.

těž místem primární prevence téměř veškeré sociální patologie. Nejsložitější situace je v tzv. ohrožených rodinách.²⁴

Na základě předchozích výzkumů i zkušeností z manželského a rodinného poradenství byly Kovaříkem a Šmolkou jako základní typy tzv. ohrožených rodin vybrány následující:

- 1) rodiny osamělých matek** – patří bezesporu mezi nejrizikovější skupiny rodin vůbec,
- 2) rodiny na prahu důchodu** – reagují na probíhající změny velice diferencovaně, mnohé se velice dobře adaptují,
- 3) rodiny začínajících podnikatelů** – muži z podnikatelských rodin jsou častěji spokojeni než ženy. Jsou chvíle, kdy úspěšné podnikání a harmonický rodinný život jsou velmi obtížně slučitelné,
- 4) rodiny s nezaměstnaným členem rodiny** – všechny problémy v takových rodinách však nelze svádět jen na ztrátu pracovního místa,
- 5) mladé rodiny se ženou na mateřské dovolené** – rodiny s matkou na mateřské dovolené postrádají dobré materiální podmínky, peníze a dobré bydlení.²⁵

2.2 Vybrané sociálně patologické jevy a jejich dopad na děti a mládež

Mezi vybrané sociálně patologické jevy, které mají neblahý dopad na děti a mládež, patří například níže uvedené negativní jevy a projevy v chování dětí a mládeže.

2.2.1 Alkoholismus, drogové a jiné závislosti u dětí a mládeže

Drogy, jejich užívání a legalizace tohoto užívání jsou témata, denně diskutovaná širokou veřejností i odborníky. Právě u mládeže působí závislost největší škody na fyzickém a duševním zdraví a společenské důsledky vysokého počtu postižených nezletilých jsou nejtragičtější. Mezi nejzávažnější a nejrozšířenější formy návyku patří v České republice alkoholismus, přestože se jedná o legální drogu. Osoby

²⁴MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 9.

²⁵MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 11.

nezletilé, mladistvé a mladí dospělí jsou jednou ze skupin, které jsou řazeny mezi problémové osoby zneužívající drogy v České republice.

Zvětšující se zájem mladé generace o tyto látky modifikuje (uzpůsobuje) mimo obecných faktorů zejména: nedostatek životních zkušeností, neochota respektovat běžné společenské normy a omezení, touha po rychlém zbohatnutí a společenském úspěchu, snaha najít únik z nepříjemné nebo nudné reality, nárůst informací o psychoaktivních možnostech drogy, ujišťování přátel nebo i expertů o určitém omezení škodlivosti drogy, možnosti přímo pozorovat abuzéry, kteří zatím nemají větší stopy poškození, tendence odlišit se od starší generace a prosadit svůj „svobodný“ životní styl.²⁶

Pod vlivem drog je páchána řada kriminálních skutků. V poslední době se stále častěji, kromě alkoholové a i nealkoholové drogové závislosti diskutují další společenské závislosti, tzv. chorobné hráčství („gambling“). Samo o sobě není novým sociálně patologickým jevem, ale nové jsou jeho formy, kterými se projevuje. Dá se úspěšně léčit a dá se mu i poměrně snadno předcházet.²⁷

2.2.2 Prostituce a účast na pornoprodukcí

U nezletilých osob souvisí prostituce bezprostředně obvykle s drogovou (alkoholovou i nealkoholovou) závislostí, gamblingem. Je to způsobeno faktem, že všechny závislosti jsou finančně náročné a prostituce a pornografie jsou vysoce výnosná „odvětví“, kde lze značné finanční prostředky získat rychle a, dle představ značné části mládeže, téměř bezpracně.²⁸

2.2.3 Extremismus (politický a náboženský)

Různé sekty mohou mít na mládež, zasaženou jejich působením, zhoubný vliv. Po celém světě, Českou republiku nevyjímaje, existuje mnoho nejrůznějších extremistických skupin. Hranice mezi extremismem a normalitou je velmi široká a nejasná. Nejobecněji můžeme o extremismu jako takovém říci, že se jedná o výrazné odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem. Co se týká

²⁶MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 17 – 27.

²⁷MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 17 – 27.

²⁸MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 34.

politického extremismu, jsou zde prvky názorové nesnášenlivosti a odmítání kompromisních řešení. Pojetí extremismu je v různých zemích dosti odlišné. Co se týká náboženského extremismu, má podobné rysy jako politický extremismus, ale zaměřuje se na život konkrétního náboženského společenstva. Projevuje se jako vznik a činnost nejrůznějších sekt. Násilné prvky zaměřené vně se objevují jen vzácně, o to nebezpečnější ale pak bývají.²⁹

Pro dokreslení extremismu a sekt jako sociálně patologického jevu je policií uváděna následující definice:

*„Pod pojmem extremismus se rozumí souhrn verbálních, grafických, fyzických a jiných aktivit, zpravidla s ideologickým kontextem, vyvíjených jedincem nebo skupinou osob, zaměřených obecně na narušování veřejného zájmu, napadání osob nebo poškozování předem zvolených objektů. Toto jednání přitom naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku,“*³⁰

2.2.4 Kriminalita mládeže

Kriminalita je nejzávažnějším projevem a vyústěním většiny patologických jevů. V současné společnosti se stává hojně diskutovaným problémem, neboť u rizikových skupin dětí a mládeže stále stoupá.³¹ Jako společenský jev je analyzována z různých pohledů. Pro děti a mladistvé je charakteristická skupinová trestná činnost (sprejerství, vandalismus, výtržnictví, trestná činnost spojená s drogami). Podstatnou úlohu mezi příčinami kriminality hraje i motivace, podmíněná (v současnosti dosti rozšířenou) hodnotovou orientací na spotřební způsob života, touhu po rychlém obohacení, snahu vlastnit všechno, co lze nyní získat za peníze včetně prestiže, užívat si, vést nákladný způsob života.³²

2.2.5 Děti a mladiství jako oběti trestné činnosti

Je zřejmé, že děti a mladiství se stávají oběťmi trestné činnosti pachatelů dospělého věku, právě tak jako i osob, které dosud nenabýly plnoletosti. Dětem a

²⁹MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 48 – 50.

³⁰MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 56.

³¹TRUHLÁŘOVÁ, Z., SMUTEK, M. *Riziková mládež v současné společnosti*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, s. 82.

³²MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 61 - 66.

mladistvým v naší současné populaci ubližují především dospělé osoby, někdy i vlastní rodiče dětí. Ubližování dětem zahrnuje především týrání, zanedbávání a sexuální zneužívání (neboli „syndrom CAN“).³³

2.3 Prevence

Prevence (z latinského *praeventus* – zákon předem, ochrana) je termín, kterým se obecně označuje předcházení vzniku různých procesů s negativními dopady pro existenci a rozvoj člověka.³⁴

Sociální prevence představuje soubor aktivit ovlivňujících proces socializace a sociální integrace, které jsou zaměřeny na změnu nepříznivých sociálních, případně socioekonomických podmínek, vedoucích ke vzniku a šíření poruch sociálních procesů a institutů, které jsou příčinou negativních jevů života jedince. Sociální prevence slouží k ochraně společnosti před negativními jevy, které ohrožují její základní hodnoty. Negativními jevy se rozumí zejména kriminalita, toxikomanie, xenofobie, rasismus, dětská prostituce, násilí, apod.³⁵ V následující kapitole si vymežeme související pojmy s problematikou prevence.

2.3.1 Vymezení souvisejících pojmů

Socializace znamená začlenění člověka do společnosti. Jde o celoživotní proces, v jehož průběhu jsou osvojovány specifické lidské formy chování a jednání, hodnoty, kultura a jazyk společnosti.

Sociální integrace představuje v tomto významu překonání důsledků sociálního handicapu a následného zapojení do společnosti, včetně pracovního začlenění.³⁶

Sociálními procesy se rozumí například procesy socializační, koordinační, individualizační atd.

Sociálními instituty jsou například rodina, škola, referenční skupina nebo komunita.³⁷

³³MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997, s. 72 - 73.

³⁴KREJČÍROVÁ, O. a kol. *Prevence sociálně patologických jevů jako významný fenomén poradenské činnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, s. 53.

³⁵BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 74.

³⁶BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 74.

³⁷BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 74.

2.3.2 Druhy sociální prevence podle adresátů

Primární prevence je zaměřena na zdravé fungování celé společnosti. Svoji pozornost obrací zejména k dětem a mládeži, která není zasažena negativními jevy, případně se orientuje i na jedince, jež jsou poruchami sociálních procesů a institutů ohroženi.

Sekundární prevence je zaměřena na rizikové skupiny a jednotlivce, většinou ve věku mladistvých, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou nositeli negativních jevů. Jsou to zejména členové rodin s nízkou sociokulturní úrovní, děti a mladiství trávící svůj volný čas bez dozoru a smysluplně náplně na ulici, členové skupin vyznačujících se negativistickým a agresivním přístupem k okolí, experimentátoři s drogami, lidé hrající na automatech a další.³⁸

Terciární prevence je zaměřena na předcházení recidivy a dalšího prohlubování sociální dezintegrace skupin či jednotlivců, kteří vykazují poruchy sociálních procesů a institutů, respektive jsou nositeli negativního chování.³⁹

2.3.3 Pracovníci v oblasti sociální prevence

Sociální asistent je specializovaný pracovník okresních, obvodních, magistrátních, případně městských úřadů, který pracuje s dětmi a mladistvými, v jejich přirozeném prostředí. Jde o vyhledávací, doprovodnou a mobilní sociální práci.

Kurátor pro mládež je specializovaný pracovník okresních, obvodních a magistrátních úřadů orientovaný na práci s následujícími jednotlivci a jejich rodinami:

- a) dětmi do 15 let, které se dopustily trestného činu,
- b) mladistvými, u nichž bylo zahájeno trestné stíhání nebo kteří se dopustili přestupku,
- c) dětmi a mladistvými se závažnými výchovnými problémy dlouhodobého charakteru.⁴⁰

Sociální kurátor je specializovaný pracovník okresních, obvodních, magistrátních úřadů, který pracuje s dospělými nositeli negativních jevů, zejména

³⁸BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 74.

³⁹BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 74.

⁴⁰BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 75.

pachateli trestné činnosti v průběhu trestního řízení a po jeho skončení (tzv. kontinuální práce s pachatelem trestné činnosti). K okruhu klientů sociálního kurátora patří:

- a) občané propuštění z výkonu trestu odnětí svobody,⁴¹
- b) občané, proti nimž je vedeno trestné řízení, popřípadě jim byl výkon trestu podmíněně odložen,
- c) občané závislí na alkoholu a jiných toxikomaniích,
- d) občané žijící nedůstojným způsobem života,
- e) občané propuštění ze školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy po dosažení zletilosti.⁴²

⁴¹ BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 75.

⁴² BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., *Sociální práce na ulici*, Brno: DOPLNĚK, 2000, s. 76.

3 POPIS KONKRÉTNÍHO NÍZKOPRAHOVÉHO ZAŘÍZENÍ

Pro realizaci výzkumného šetření jsem si vybrala nízkoprahové zařízení Miriklo, které sídlí v Olomouci na Přichystalově ulici. Důvodem byla široká nabídka volnočasových aktivit a poutavá reklama na oficiálních webových stránkách nízkoprahového zařízení.

3.1 Poslání nízkoprahového zařízení Miriklo

Posláním nízkoprahového zařízení Miriklo je poskytovat dětem a mládeži podporu při jejich rozvoji formou vzdělávacích a volnočasových aktivit a tím předcházet společensky nežádoucím jevům. Dětem a mládeži nabízí nízkoprahové zařízení bezpečný a tvůrčí prostor pro aktivní trávení volného času a pomoc a podporu při zvládnání každodenních situací. Služba je poskytována podle § 62 a dalšími ustanoveními zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

3.2 Cílová skupina nízkoprahového zařízení Miriklo

Cílovou skupinou nízkoprahového zařízení jsou osoby, které jsou ve věku od šesti do osmnácti let, jež jsou ohroženy sociálním vyloučením, dále jsou to osoby zažívající obtížnou životní situaci, jako např. experimentují s cigaretami, alkoholem či lehkými drogami, nebo procházející problémy spojenými se školní docházkou, záškoláctvím. Nízkoprahové zařízení se zaměřuje i na osoby, které zažívají šikanu (buď jsou obětí či iniciátorem šikany), obtížně hledají kamarády mezi vrstevníky, zažívají spory v rodině, procházejí problémy spojenými se střetem se zákonem (a jsou ochotny tento střet řešit) nebo se jejich rodina nachází v ekonomicky znevýhodněné situaci. Dále jsou to osoby, které mají problém se zapojením se do standardní nabídky volnočasových aktivit na území města Olomouce či jsou zaměřeny na spíše pasivní trávení volného času.⁴³

Cílem nízkoprahového zařízení je umožnit uživatelům trávit svůj volný čas v bezpečném a dostupném prostoru, podpořit u nich osvojení běžných společenských pravidel, praktických dovedností a znalostí uživatelů potřebných v každodenním životě. Zařízení se snaží u uživatelů o zvýšení zájmu o vzdělávání a studium,

⁴³MIRIKLO, www.olomouc.eu [online].[cit. 2010-12-22].

nabídnout dětem a mládeži podporu a pomoc v obtížných životních situacích, zprostředkovávat zdravou komunikaci mezi cílovou skupinou a okolní společností či motivovat uživatele k aktivnímu trávení volného času.⁴⁴

3.3 Zásady poskytování služby nízkoprahového zařízení Miriklo

Mezi zásady poskytování služby nízkoprahového zařízení patří:

- 1. Bezplatnost** – V zařízení se nemusí za nic platit.
- 2. Dobrovolnost** – Klient může přijít a odejít kdykoli bude chtít. Může si z nabídky nízkoprahového zařízení vybrat, co chce v zařízení dělat, nikdo jej nebude do ničeho nutit.
- 3. Anonymita** – Pokud klient nebude chtít, nemusí o sobě v zařízení nic říkat, dokonce nemusí sdělovat ani své jméno.
- 4. Respekt** – Zařízení respektuje názory klienta i jeho vlastní rozhodnutí.
- 5. Individuální přístup** – Ke každému se v zařízení pracovníci chovají jako k jedinečné, originální bytosti.
- 6. Důvěrnost** – Všichni pracovníci jsou vázáni mlčenlivostí, cokoli jim klient řekne, zůstane jen mezi nimi. Bez souhlasu klienta se to nesmí dozvědět nikdo jiný.⁴⁵

3.4 Důvody pro odmítnutí poskytování služby

Nízkoprahové zařízení službu neposkytuje těm osobám, které nespádají do jejich cílové skupiny, či těm jedincům, kteří žádají jinou službu, než se v zařízení poskytuje. Dále se služba neposkytuje osobám zjevně nakaženým infekčním onemocněním, např. virovým, bakteriálním či parazitárním, nebo v tom případě, že je kapacita služby naplněna.⁴⁶

⁴⁴MIRIKLO, www.olomouc.eu [online].[cit. 2010-12-22].

⁴⁵MIRIKLO, www.olomouc.eu [online].[cit. 2010-12-22].

⁴⁶MIRIKLO, www.olomouc.eu [online].[cit. 2010-12-22].

4 VÝZKUMNÁ ŠETŘENÍ V NÍZKOPRAHOVÉM ZAŘÍZENÍ

4.1 Charakteristika výzkumného problému

Oblast výzkumu byla zaměřena na uživatele nízkoprahového zařízení Miriklo, ve věku mezi 8 až 15 lety. Uživatelům byly předloženy dotazníky se zaměřením na zjištění přínosu nízkoprahového zařízení jak v oblasti vědomostí, dovedností, schopností, tak i v oblasti komunikační a prevenční. Další součástí výzkumu byly otevřené otázky, které měly za úkol zjistit, v čem se uživatelé po dobu navštěvování zařízení zlepšili, k jakým posunům u nich došlo a co by v zařízení uživatelé pozměnili. Do výzkumu jsou zahrnuty i strukturované rozhovory s pracovníky nízkoprahového zařízení Miriklo.

4.2 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak uživatelé nízkoprahového zařízení Miriklo, ve věku od 8 do 15 let, využívají služeb tohoto zařízení. Zda využívají většinu služeb a kroužků, jak často jej navštěvují a na základě čeho se rozhodli toto zařízení navštěvovat. Dále bylo cílem výzkumného šetření zjistit, jak klienti vnímají přínos zařízení v oblasti rozvoje jejich osobnosti či zda jsou spokojeni s možnostmi, které jim jejich nízkoprahové zařízení nabízí.

4.3 Popis metod zkoumání

Výzkumné šetření v nízkoprahovém zařízení Miriklo bylo vedeno po dvou liniích. První linie byla zaměřena na pětadvacet respondentů nízkoprahového zařízení. Uživatelům byl předložen dotazník jak s uzavřenými otázkami, tak otevřenými. Druhá linie výzkumu byla uskutečněna formou rozhovoru a byla zaměřena na pracovníky nízkoprahového zařízení.

4.4 Analýza získaných dat

4.4.1 Dotazník – uživatelé služby nízkoprahové zařízení

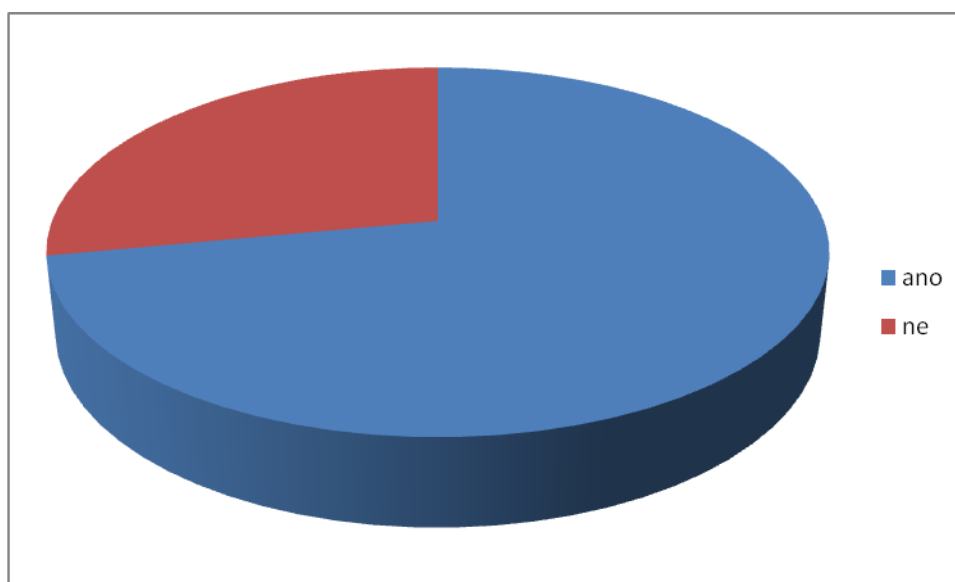
1. Vybral/a jsi si toto zařízení sám/sama?

- a) ano
- b) ne, bylo Ti doporučeno

Tab. 1. Motivace výběru zařízení

Otázka č. 1	Počet	Procenta
ano	18	72%
ne	7	28%

Graf 1. Motivace výběru zařízení

V první otázce si respondenti měli možnost vybírat ze dvou možných odpovědí, a to, zda si zařízení vybrali sami, nebo zda jim bylo doporučeno. Celkem 72 % uživatelů si zařízení zvolilo samo, v 28 % jim bylo zařízení doporučeno.

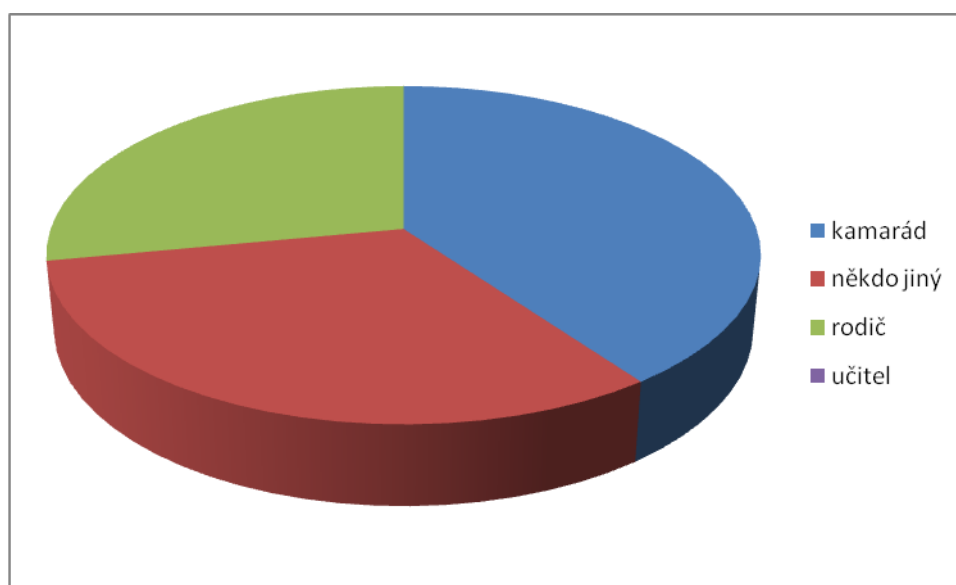
2. Kdo Tě přivedl na nápad začít navštěvovat nízkoprahové zařízení?

- a) kamarád
- b) rodič
- c) učitel
- d) někdo jiný

Tab. 2. Motivující osoba

Otázka č. 2	Počet	Procenta
kamarád	10	40%
někdo jiný	8	32%
rodič	7	28%
učitel	0	0%

Graf 2. Motivující osoba

V následující otázce respondenti odpovídali na to, kdo je přivedl na nápad začít navštěvovat nízkoprahové zařízení. Ve 40 % je na tuto možnost přivedl kamarád. Ve 28 % je na tento nápad přivedl rodič a ve 32 % je na tuto myšlenku přivedla jiná osoba. Žádného z dotazovaných na tento nápad nepřivedl učitel, což je velmi zajímavé. Dle mého názoru byl měl učitel být ten, kdo si jako první všimne určité negativní změny u rizikové mládeže.

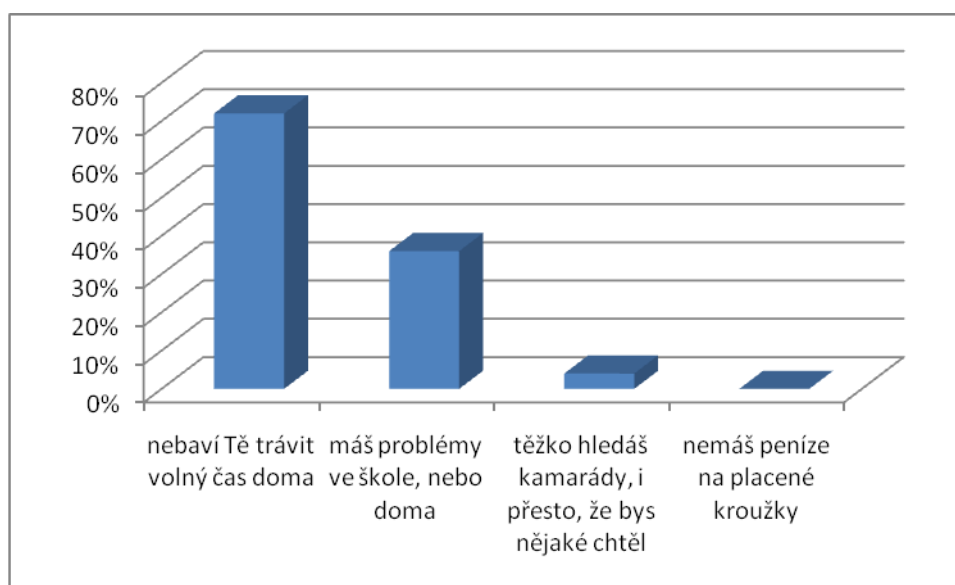
3. Z jakého důvodu jsi začal navštěvovat zdejší zařízení?

- a) máš problémy ve škole nebo doma
- b) nemáš peníze na placené kroužky
- c) nebaví Tě trávit volný čas doma
- d) těžko hledáš kamarády, i přesto, že bys nějaké chtěl

Tab. 3. Důvod navštěvování nízkoprahového zařízení

Otázka č. 3	Počet	Procenta
nebaví Tě trávit volný čas doma	18	72%
máš problémy ve škole, nebo doma	9	36%
těžko hledáš kamarády, i přesto, že bys nějaké chtěl	1	4%
nemáš peníze na placené kroužky	0	0%

Graf 3. Důvod navštěvování nízkoprahového zařízení

Obsahem třetí otázky byl důvod navštěvování nízkoprahového zařízení Miriklo. Respondenti měli na výběr více možných odpovědí. Celkem 72 % dotazovaných odpovědělo, že je nebaví trávit volný čas doma, 36 % má problémy ve škole nebo doma a 4 % dle svých odpovědí těžko hledá kamarády a to i přesto, že by nějaké chtěli.

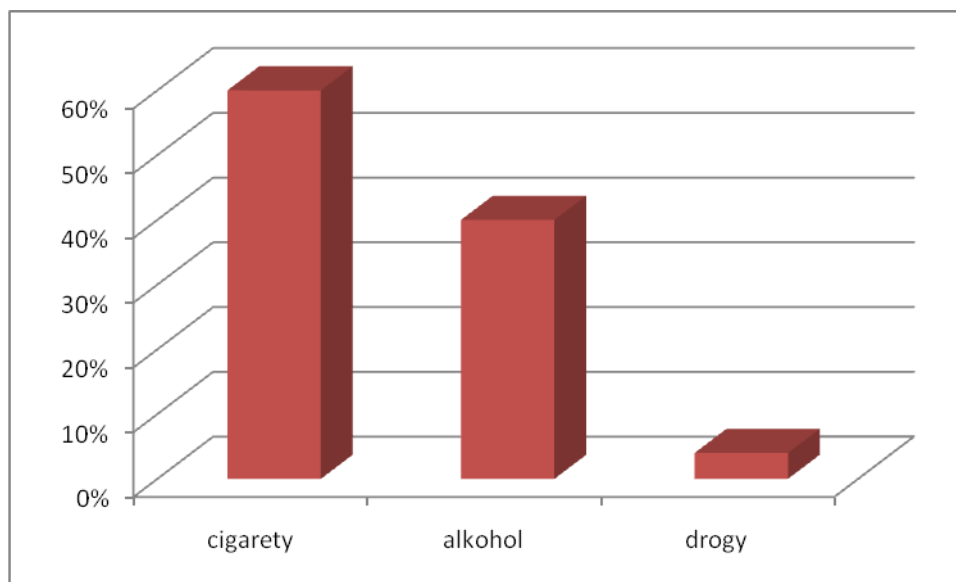
4. Zkoušel jsi něco z uvedeného?

- a) cigarety
- b) alkohol
- c) drogy

Tab. 4. Zkoušené tabákové a jiné výrobky

Otázka č. 4	Počet	Procenta
cigarety	15	60%
alkohol	10	40%
drogy	1	4%

Graf 4. Zkoušené tabákové a jiné výrobky

Následující otázka měla za úkol zjistit, co z uvedeného dotazování vyzkoušeli. V 60 % uživatelé nízkoprahového zařízení vyzkoušeli cigarety, 40 % vyzkoušelo alkohol a 4 % uživatelů přiznalo zkušenost s drogami.

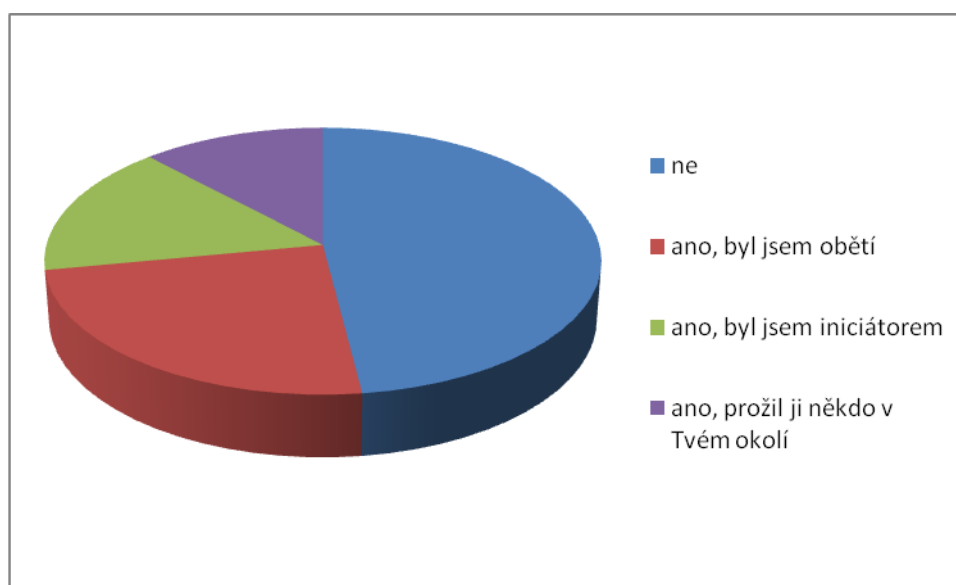
5. Setkal ses se šikanou?

- a) ano, byl jsem obětí
- b) ano, byl jsem iniciátorem
- c) ano, prožil ji někdo v Tvém blízkém okolí
- d) ne

Tab. 5. Zkušenost se šikanou

Otázka č. 5	Počet	Procenta
ne	12	48%
ano, byl jsem obětí	6	24%
ano, byl jsem iniciátorem	4	16%
ano, prožil ji někdo v Tvém okolí	3	12%

Graf 5. Zkušenost se šikanou

Ve výše uvedené otázce respondenti uváděli svoji zkušenost se šikanou. Celkem 48 % se s ní dle zjištěných údajů nesetkalo, 24 % bylo obětí šikany, 16 % bylo jejím iniciátorem a ve 12 % uživatelé šikanu prožili ve svém okolí.

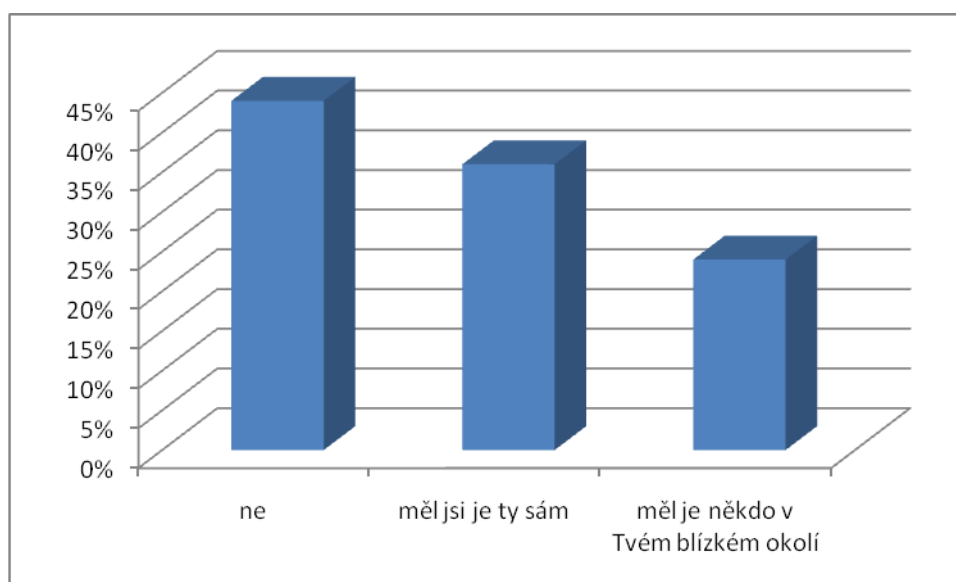
6. Setkal ses s problémy se zákonem?

- a) měl jsi je ty sám
- b) měl je někdo v Tvém blízkém okolí
- c) ne

Tab. 6. Problémy se zákonem

Otázka č. 6	Počet	Procenta
ne	11	44%
měl jsi je ty sám	9	36%
měl je někdo v Tvém blízkém okolí	6	24%

Graf 6. Problémy se zákonem

Šestá otázka, v níž měli uživatelé na výběr více možných odpovědí, se týkala problému se zákonem. Celkem 44 % dotazovaných odpovědělo, že tento problém nemělo, 36% odpovědělo, že jej mělo a 24 % respondentů uvedlo, že tento problém měl někdo v jejich blízkém okolí.

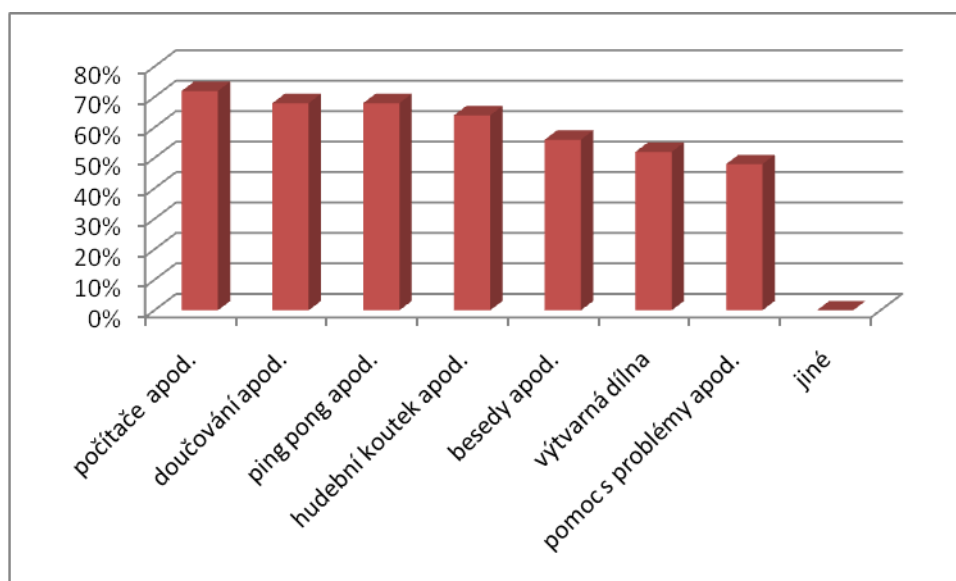
7. Které z poskytovaných služeb využíváš?

- a) doučování, psaní úkolů
- b) ping pong, šipky, stolní fotbálek
- c) hudební koutek, tanec, poslech hudby
- d) výtvarnou dílnu
- e) besedy na zajímavá témata
- f) pomoc s problémy, informace, rady, poradenství
- g) počítače s připojením na internet
- h) jiné

Tab. 7. Využití poskytovaných služeb

Otázka č. 7	Počet	Procenta
počítače s připojením na internet	18	72%
doučování, psaní úkolů	17	68%
ping pong, šipky, stolní fotbálek	17	68%
hudební koutek, tanec, poslech hudby	16	64%
besedy na zajímavá témata	14	56%
výtvarná dílna	13	52%
pomoc s problémy, informace, rady	12	48%
jiné	0	0%

Graf 7. Využití poskytovaných služeb

V následující otázce, týkající se využití poskytovaných služeb, měli respondenti možnost vybírat více odpovědí. Celkem 72 % odpovědělo, že využívá v nízkoprahovém zařízení počítače s připojením na internet, 68 % odpovědělo, že využívá doučování, psaní úkolů, ping-pong, šipky a stolní fotbálek. Celkem 64 % využívá dle získaných odpovědí hudební koutek, tanec a poslech hudby, 56 % využívá besedy na zajímavá témata, 52 % výtvarnou dílnu a 48 % využívá pomoc s problémy, informace, rady a poradenství.

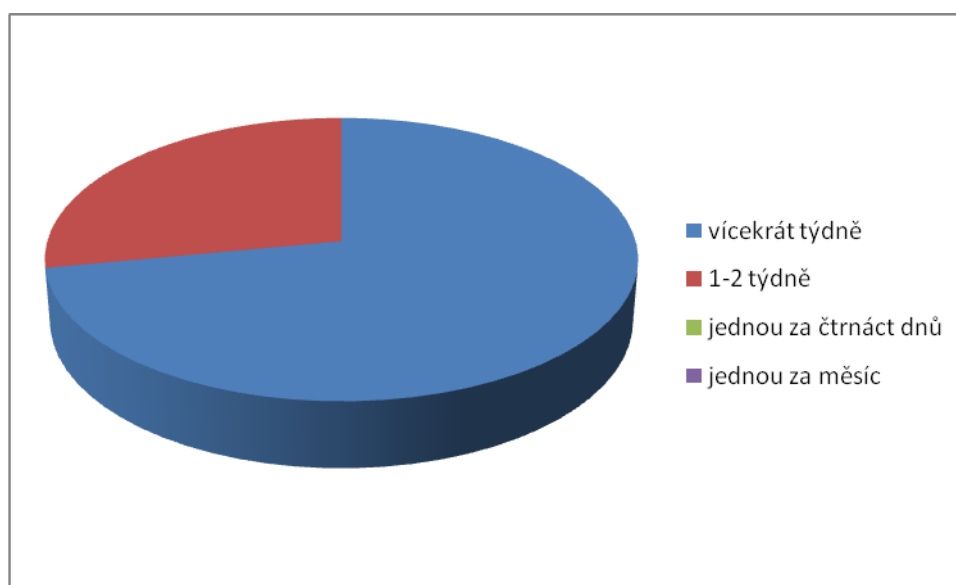
8. Jak často navštěvuješ zdejší zařízení?

- a) 1-2 x týdně
- b) vícekrát týdně
- c) jednou za čtrnáct dnů
- d) jednou za měsíc

Tab. 8. Četnost návštěv uživatelů

Otázka č. 8	Počet	Procenta
vícekrát týdně	18	72%
1-2 týdně	7	28%
jednou za čtrnáct dnů	0	0%
jednou za měsíc	0	0%

Graf 8. Četnost návštěv uživatelů

Devátá otázka měla za úkol zjistit, jak často uživatelé nízkoprahové zařízení navštěvují. Celkem 72 % respondentů dle získaných odpovědí navštěvuje zařízení vícekrát týdně, zbylých 28 % jeden až dvakrát týdně.

9. Našel/a sis zde nějaké kamarády?

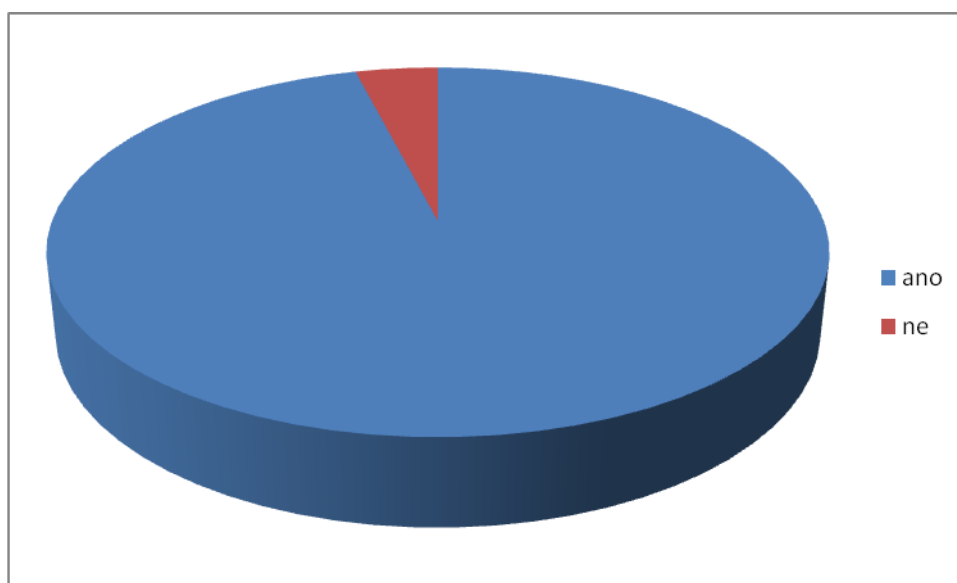
a) ano

b) ne

Tab. 9 Vznik přátelství v nízkoprahovém zařízení

Otázka č. 9	Počet	Procenta
ano	24	96%
ne	1	4%

Graf 9. Vznik přátelství v nízkoprahovém zařízení

Úkolem desáté otázky bylo, zda jsi uživatelé našli v nízkoprahovém zařízení nějaké kamarády. Celkem 96 % respondentů, což je 24 dotazovaných, odpovědělo, že ano. Pouze jeden člověk odpověděl, že si v nízkoprahovém zařízení žádného kamaráda nenašel.

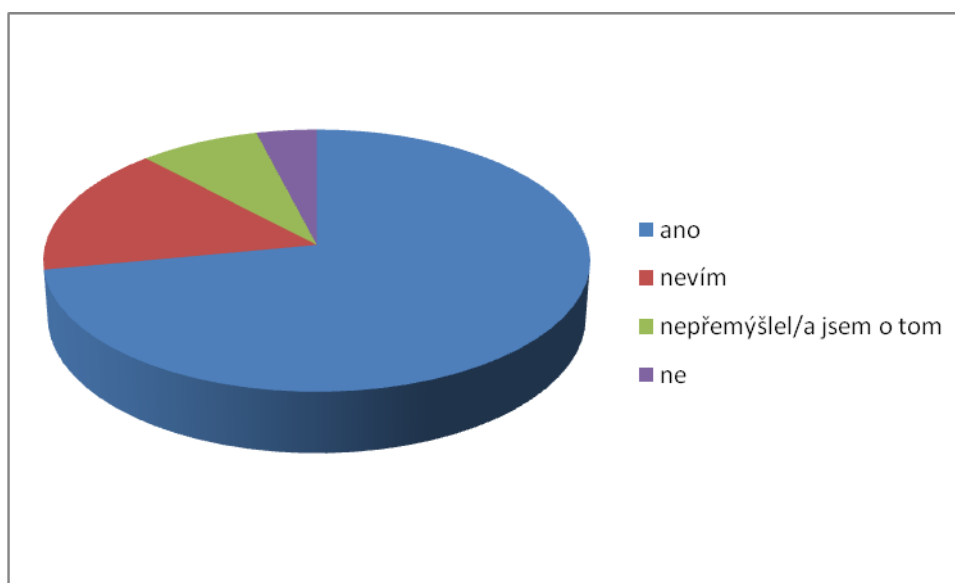
10. Myslíš si, že Ti nízkoprahové zařízení může pomoci překonat a vyřešit Tvé problémy či situaci?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím
- d) nepřemýšlel/a jsem o tom

Tab. 10. Schopnost pomoci od nízkoprahového zařízení

Otázka č. 10	Počet	Procenta
ano	18	72%
nevím	4	16%
nepřemýšlel/a jsem o tom	2	8%
ne	1	4%

Graf 10. Schopnost pomoci od nízkoprahového zařízení

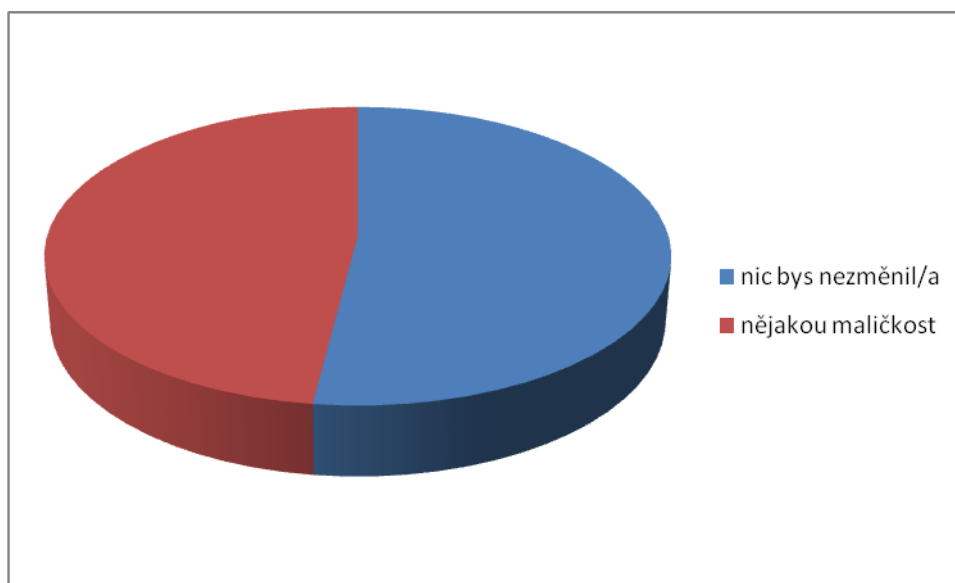
Výše uvedená otázka u dotazovaných zjišťovala, zda se uživatelé domnívají, že jim zařízení může pomoci překonat a vyřešit jejich problémy a situaci. Celkem 72 % si myslí, že ano. Zbýlých 16 % neví, 8% o dané otázce nepřemýšlelo a 4 % se domnívají, že jim zařízení nemůže pomoci.

11. Co bys v nízkoprahovém zařízení změnil/a, uveď příklady?

Tab. 11 Změny navrhované uživateli

Otázka č. 11	Počet	Procenta
nic bys nezměnil/a	13	52%
nějakou maličkost	12	48%

Graf 11. Změny navrhované uživateli

Dvanáctá otázka byla otevřenou otázkou, jejíž úkolem bylo zjistit, zda by klienti něco v zařízení změnili, popřípadě čeho by se tato změna týkala. Celkem 13 respondentů, což je 52 % uživatelů, by v zařízení neměnilo nic. Ve zbylých 48 % by se dle získaných dat změna týkala například změny délky provozu nízkoprahového zařízení, větší nabídky kroužků a větší barevnosti zařízení.

12. Změnilo Tě navštěvování nízkoprahového zařízení, popřípadě jak?

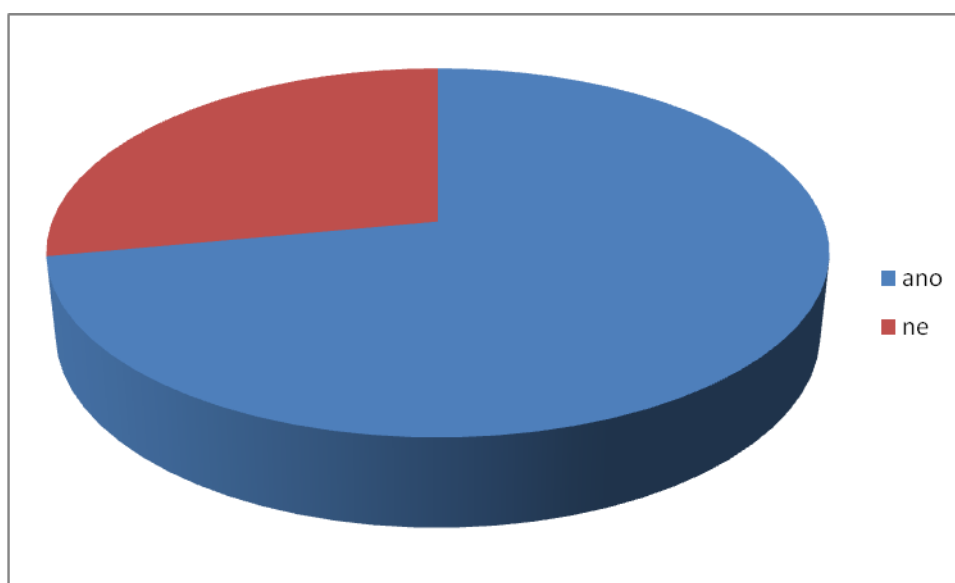
a) ano

b) ne

Tab. 12 Změna u uživatelů

Otázka č. 12	Počet	Procenta
ano	18	72%
ne	7	28%

Graf 12. Změna u uživatelů

Výše uvedená otázka byla otevřenou otázkou, kdy uživatelé uváděli, zda je navštěvování nízkoprahového zařízení změnilo a čeho se popřípadě tato změna týkala. Celkem u 72 % uživatelů ke změně došlo. dle získaných dat si více připravují úkoly do školy, získali kamarády, zlepšili se ve škole či vyřešili zde některý ze svých problémů. Ve zbylých 28 % navštěvování uživatele nijak nezměnilo, což dotazovaní již dále nekomentovali.

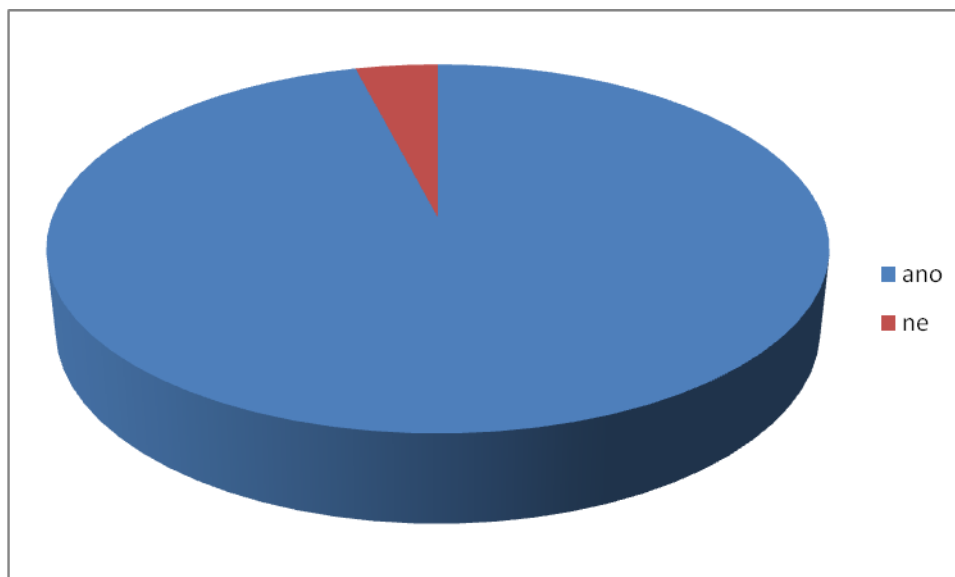
13. Myslíš si, že je nízkoprahové zařízení prospěšnou institucí pro děti a mládež?

- a) ano
- b) ne

Tab. 13. Prospěšnost nízkoprahového zařízení

Otázka č. 13	Počet	Procenta
ano	24	96%
ne	1	4%

Graf 13. Prospěšnost nízkoprahového zařízení

Závěrečná třináctá otázka měla za úkol u respondentů zjistit, zda se domnívají, že je nízkoprahové zařízení prospěšnou institucí pro děti a mládež. Celkem 96 %, což je 24 dotazovaných, se domnívá, že je zařízením prospěšným. Pouze jeden dotazovaný se domnívá, že nízkoprahové zařízení není prospěšnou institucí.

4.4.2 Strukturovaný rozhovor

Strukturované rozhovory s pracovníci nízkoprahového zařízení jsou v doslovném znění součástí přílohy.

4.5 Shrnutí výzkumných dat

Z výzkumných dat, které byly zjišťovány pomocí dotazníků a rozhovorů je patrné, že činnost nízkoprahového zařízení hraje velmi významnou roli v rozvoji osobnosti rizikových dětí a mládeže.

Samotní uživatelé vnímají takové zařízení jako velmi prospěšné. Díky němu se více připravují do školy – plní si více domácích úkolů, připravují se lépe na nadcházející vyučovací den, dokonce se ve škole zlepšili v některých předmětech jako je například anglický jazyk, neboť ten dělá většině uživatelů největší problém. Dále získali díky nízkoprahovému zařízení nové kamarády, získali díky besedám nové poznatky o určitých tématech a vyřešili některý ze svých problémů, jak mi při vyplňování dotazníků svěřovali. Dokonce by přivítali, kdyby zařízení bylo otevřeno již o hodinu dříve, neboť jsou v nízkoprahovém zařízení velmi spokojeni, nejvíce se jim líbí kroužky, které toto zařízení nabízí a klubovna, kde pohromadě tráví nejvíce času při výtvarném kroužku či při již zmiňovaných besedách.

Z rozhovorů se sociálními pracovníci je patrné, že k práci v takovém zařízení je potřebná láska k dětem a zájem o samotnou práci, dále je důležitý individuální přístup a respektování určitých kulturních zvláštností, které s sebou tento výkon profese nese a co je nejdůležitější, je naučit se držet si určitý odstup, neboť děti později neuznávají žádnou autoritu a berou pracovníce jako sobě rovní. Velmi důležitá je také trpělivost, neboť bez té by se práce s dětmi v nízkoprahovém zařízení neobešla. Děti, totiž v mnoha případech, mají projevy agrese, nepřístupnosti a hyperaktivity, což musí pracovníci denně řešit určitými opatřeními v podobě vyloučení z nízkoprahového zařízení na dobu určitou, což je většinou doba na tři pracovní dny.

Každý z nás by si proto měl uvědomit, že pokud děti a mladiství nějakým způsobem vybočují z řad dětí „ostatních“, nemusí to být z důvodu toho, že chtějí být zajímavými. Může to být také z důvodu toho, že mají nějaký problém doma či ve škole a jelikož neví, jak si s tímto problémem poradit, chovají se odlišně – patologicky.

ZÁVĚR

Sociálně patologické jevy jsou velmi závažný problém, který se vyskytuje ve všech společenských vrstvách (mezi sociálně slabými, ale i mezi finančně zabezpečenými rodinami) a ve všech státech světa. Na jeho vzniku tak nemá vliv vzdělání, věk a finanční poměry, ale především rodina a přátelé, jež se pohybují kolem rizikové mládeže, která je touto problematikou nejvíce ohrožena. Především se jedná o děti a mládež, které mají výchovný či jiný problém a neví si rady s jejich řešením a projevují svojí touhu po řešení kriminálním či jiným deviatním chováním.

Problematikou rizikové mládeže se zabývá řada oborů, jako například medicína, psychiatrie, kriminologie a sociologie. Tyto vědní obory navzájem spolupracují a snaží se tento problém pomocí získaných dat a statistik řešit, neboť tento problém neustále narůstá. Dále se danou problematikou zabývá řada institucí jako jsou například nízkoprahová zařízení, které jsou dnes téměř v každém větším městě.

Pro bakalářskou práci jsem si zvolila problematiku nízkoprahových zařízení a jejich přínos v oblasti sociálně patologických jevů, neboť v současné době je sice veřejností tento problém vnímán a řešen, ale řada z nás nezná skutečnou příčinu patologického chování u dětí a mládeže. Přitom existuje spousta rodin, ve kterých rodiče či děti samy chtějí své patologické chování řešit, ale neví si rady s jeho řešením.

Záměrem bakalářské práce tedy bylo poukázat na to, že žije-li dítě v rizikové rodině a dochází-li u něj k projevům patologického chování, neměl by nikdo soudit původ tohoto dítěte či jeho majetkové poměry. Měl by se především zaměřit na to, co dítě vede k tomuto negativnímu chování a jaké cesty mohou vést k nápravě a ke kvalitnějšímu životu těchto dětí. Úkolem jednotlivých kapitol bylo charakterizovat nízkoprahová zařízení, jejich historii, poslání, záměr a cíl. Dále bylo mým záměrem definovat vybrané sociálně patologické jevy, příčiny jejich vzniku a blíže specifikovat druhy prevence a sociální pracovníky prevence. V další kapitole jsem se věnovala popisu konkrétního nízkoprahového zařízení, jeho poslání, cílové skupině,

zásadám pro poskytování služby a důvodům pro odmítnutí pro poskytování služeb, neboť v daném nízkoprahovém zařízení jsem prováděla výzkumná šetření. Výzkumná šetření byla vedena po dvou liniích, kdy byl uživatelům nízkoprahového zařízení předložen dotazník a s pracovníci byl veden strukturovaný rozhovor.

Ve své studentské praxi jsem nesetkala s žádným dítětem či mladistvým, který by měl projevy negativních jevů, i když je tento problém velmi aktuální. Proto mě tato problematika velmi zajímala a snažila jsem se o ní zjistit co nejvíce možných dostupných informací. V budoucnu bych se totiž ráda věnovala profesi vychovatelky, tudíž se domnívám, že mě získané poznatky mohou pro budoucí povolání obohatit, neboť se mohu s danou problematikou setkat.

V rámci dalšího výzkumu této problematiky by bylo vhodné zkoumat, jak se projevují k dětem s patologickým chováním jejich rodiče, zda se i oni snaží pomoci svým dětem vyřešit jejich problém či situaci a zda v minulosti neměli sami projevy delikventního chování.

Závěrem tedy mohu říci, že existence nízkoprahových zařízení je velmi důležitá. Domnívám se, že naše individuální pomoc jako například pomoc rodičů, kamarádů a učitelů, nestačí. Děti a mládež, především ta riziková, se totiž díky nízkoprahovým zařízením mohou zlepšit v komunikaci a v přípravě do školy. Mohou také díky návštěvám v takovém zařízení využít svůj volný čas jinak než touláním se po ulicích, mohou zde navštěvovat určité kroužky a mohou své vědomosti obohatit o nové znalosti, které jim například domov či škola nabídnout nemůže. Proto by jsme k existenci těchto zařízení měli přistupovat pozitivně, neboť nikdy nevíme, kdy jejich pomoc bude potřebovat někdo v našem blízkém okolí.

SEZNAM LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ

Odborná literatura

BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici*. 1. vyd. Brno: DOPLNĚK, 2003. ISBN 80-7239-148-8.

BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L. *Sociální práce na ulici*. 1. vyd. Brno: DOPLNĚK, 2000. ISBN 80-7239-048-1.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

JEDLIČKA, R. aj. *Děti v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Praha: Themis, 2004. ISBN 80-7312-038-0.

KREJČÍŘOVÁ, O. a kol. *Prevence sociálně patologických jevů jako významný fenomén poradenské činnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1628-1.

KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2456-0.

MAREŠOVÁ, A. a kol. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-34-7.

SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

TRUHLÁŘOVÁ, Z., SMUTEK, M. *Riziková mládež v současné společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-044-2.

Zákony

Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

MIRIKLO [online]. 2010 [cit. 2010-12-22]. Dostupné na [http://www.olomouc.eu/portal/socialni-sluzby-olomouc/socialni-sluzby/nzdm-miriklo_\(cesky\)](http://www.olomouc.eu/portal/socialni-sluzby-olomouc/socialni-sluzby/nzdm-miriklo_(cesky))

MLÁDEŽ [online]. 2010 [cit. 2010-12-22]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ml%C3%A1de%C5%BE>

Přílohy

Příloha č. 1	45
Příloha č. 2	48
Příloha č. 3	49

1. Vybral/a jsi si toto zařízení sám/sama?

- a) ano
- b) ne, bylo Ti doporučeno

2. Kdo Tě přivedl na nápad začít navštěvovat nízkoprahové zařízení?

- a) kamarád
- b) rodič
- c) učitel
- d) někdo jiný (uved'): _____

3. Z jakého důvodu jsi začal navštěvovat zdejší zařízení?

- a) máš problémy ve škole nebo doma
- b) nemáš peníze na placené kroužky
- c) nebaví Tě trávit volný čas doma
- d) těžko hledáš kamarády, i přesto, že bys nějaké chtěl

4. Zkoušel jsi něco z uvedeného?

- a) cigarety
- b) alkohol
- c) drogy

5. Setkal ses se šikanou?

- a) ano, byl jsem obětí
- b) ano, byl jsem iniciátorem
- c) ano, prožil ji někdo v Tvém blízkém okolí
- d) ne

6. Setkal ses s problémy se zákonem?

- a) měl jsi je ty sám
- b) měl je někdo v Tvém blízkém okolí
- c) ne

7. Které z poskytovaných služeb využíváš?

- a) doučování, psaní úkolů
- b) ping pong, šipky, stolní fotbálek
- c) hudební koutek, tanec, poslech hudby
- d) výtvarnou dílnu
- e) besedy na zajímavá témata
- f) pomoc s problémy, informace, rady, poradenství
- g) počítače s připojením na internet
- h) jiné, uveď jaké:

8. Jak často navštěvuješ zdejší zařízení?

- a) 1-2 x týdně
- b) vícekrát týdně
- c) jednou za čtrnáct dnů
- d) jednou za měsíc

9. Našel/a sis zde nějaké kamarády?

- a) ano
- b) ne

10. Myslíš si, že Ti nízkoprahové zařízení může pomoci překonat a vyřešit Tvé problémy či situaci?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím
- d) nepřemýšlel/a jsem o tom

11. Co bys v nízkoprahovém zařízení změnil/a?

12. Změnilo Tě navštěvování nízkoprahového zařízení?

a) ano – uveď, jak Tě pozměnilo, co Ti dalo:

b) ne

13. Myslíš si, že je nízkoprahové zařízení prospěšnou institucí pro děti a mládež?

a) ano

b) ne

1. Jak dlouho pracujete v nízkoprahovém zařízení a jakou funkci zde vykonáváte?

Pracuji zde dva měsíce jako pracovník v sociálních službách, tzn. v oblasti doučování, vytváření programů, vedení besed na témata jako jsou drogy, atd.

2. Co Vás motivovalo k výkonu této profese?

Za prvé mě motivoval blízký vztah k romskému etniku, hlavně přes hudbu a tanec a za druhé mě motivovalo to, že jsem nechtěla pracovat jako učitelka na základní ani mateřské škole. Práce je dle mě stereotypní a k mému temperamentu se dle mého názoru více hodí práce s dětmi romskými.

3. Obohacuje Vás nějak tato profese, popřípadě jak?

Ano, obohacuje. Obohacuje mne v tom smyslu, že si člověk lépe naučí hlídat osobní prostor, to, jak komunikuje. Není zde problém s komunikací, není prostor na faleš. Člověk se naučí být opravdový a projevovat se takový, jaký je. A asi nejvíce mě to obohatilo hudebně, jako muzikant tu totiž načerpám spoustu inspirace.

4. Jak překonáváte problémy související s výkonem profese?

Zatím mám problémy jen s hlasivkami. Jinak mezi takhle temperamentními dětmi mě práce dobíjí.

5. Co je podle Vás pro výkon této profese nejdůležitější?

Nejdůležitější je dle mě držet si vlastní názor (pokud je správný) a umět ho změnit (když správný není). A dále je důležité vidět všechno s nadhledem a nic si nebrat osobně.

6. S jakými nejtěžšími úskalími jste se po dobu Vaší praxe setkal/a?

Setkala jsem se s nekázní, která k téhle práci patří. Dále v ojedinělých případech s nízkou autoritou, ale to souvisí s délkou mého pobytu tady. Někdy je pro mě například těžké udržet si odstup, když víte, v jakých poměrech děti žijí. A abychom jim mohli pomoci, musíme si umět odstup udržet.

1. Jak dlouho pracujete v nízkoprahovém zařízení a jakou funkci zde vykonáváte?

Pracuji zde jeden rok, mám funkci sociálního pracovníka.

2. Co Vás motivovalo k výkonu této profese?

Chtěla jsem pracovat s dětmi.

3. Obohacuje Vás nějak tato profese, popřípadě jak?

Ano, jednak je to příležitost pro poznávání kulturních zvláštností, a taky mě děti (klienti) nabíjí určitou energií.

4. Jak překonáváte problémy související s výkonem profese?

Ve svém osobním volnu se věnuji odpočinku (např. relaxuji u hudby).

5. Co je podle Vás pro výkon této profese nejdůležitější?

Nejdůležitější je dle mého názoru respekt pro toto etnikum a přijímání každého klienta jako jedinečného člověka.

6. S jakými nejtěžšími úskalími jste se po dobu Vaší praxe setkal/a?

Co bylo pro mě asi nejtěžší, bylo odmítání některými klienty.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Simona Urbánková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ A JEJICH PŘÍNOS V PREVENCI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ
Název v angličtině:	LOW-THRESHOLD AND THEIR PREVENTION IN SOCIOPATHOLOGICAL PHENOMENA
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce je zaměřena na problematiku nízkoprahových zařízení a na jejich přínos v prevenci sociálně patologických jevů. Prostřednictvím výzkumného šetření metodou dotazníku jsem chtěla u uživatelů zjistit, co je motivovalo k výběru zařízení a kdo jim zařízení doporučil, z jakého důvodu toto zařízení navštěvují a jak často a co zde navštěvují. Dále bylo mým úkolem zjistit, zda uživatelé měli problémy se zákonem, se šikanou, s tabákovými a jinými výrobky, zda se uživatelé domnívají, že je nízkoprahové zařízení prospěšnou institucí, která jim může napomoci k přátelství, k překonání problémů a zda po dobu navštěvování zařízení nastala v jejich chování nějaká změna, popřípadě jakou změnu by uživatelé v zařízení uvítali. V bakalářské práci jsou zahrnuty i strukturované rozhovory s pracovníci nízkoprahového zařízení, které jsou v doslovném znění součástí přílohy. Jejich cílem bylo zjistit, co jim vykonávaná profese přináší pozitivního a negativního, co je pro jejich výkon profese nejdůležitější a s jakými nejtěžšími úskalími se setkaly.</p>

Klíčová slova:	Nízkoprahová zařízení, Sociálně patologické jevy, Prevence, Riziková mládež, Nízkoprahové zařízení Miriklo.
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis is focused on low-threshold facilities and their contribution to the prevention of socially pathological phenomena. Through research using a questionnaire survey of users, I wanted to find out what motivated the selection of equipment and facilities who advised them of the reason for this device and how often you visit and what is here visiting. It was also my job to find out whether users had problems with the law, bullying, with tobacco and other products, whether users consider that the low-threshold facilities beneficial institution that can help them to friendship, to overcome the problems and whether facilities for visiting occurred in some change their behavior, or what changes would be welcomed by users of the device. In undergraduate work are included structured interviews with workers low-threshold facilities, which are included verbatim in the Annex. Their goal was to find out what they pursued the profession brings a positive and negative, what is most important to their profession and what pitfalls encountered the heaviest.
Klíčová slova v angličtině:	Low-threshold facilities, Social pathology, Prevention, Risk youth, Low-threshold facilities Miriklo.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – dotazník pro uživatele nízkoprahového zařízení Příloha č. 2 – strukturovaný rozhovor č. 1 Příloha č. 3 – strukturovaný rozhovor č. 2
Rozsah práce:	51 s.
Jazyk práce:	Český jazyk